

den en heuvel
hotel restaurant brasserie
Conferentiecentrum

Enjoy the difference!

Confereren in het groen, in de prachtige, bosrijke omgeving van Kasterlee

P.S.: ALS U ECHT "THE DIFFERENCE" WIL ERVAREN, BEL ONS DAN METEEN!

Geelsebaan 72-74 E-mail: info@denenheuvel.be Tel. 014 85 04 97
B-2460 Kasterlee Website: www.denenheuvel.be Fax 014 85 04 96

Boekbesprekingen

Regulations and Entry into Telecommunications Markets

Paul de Bijl en Martin Peitz, Regulations and Entry into Telecommunications Markets Cambridge, Cambridge University Press, 2002, xiv + 272 blz. - Prijs: 50 GBP ISBN 0-521-80837-5

Mededingingsbeleid is er om concurrentie tussen bedrijven in stand te houden. Maar wat als die concurrentie er nog niet is? Volgt concurrentie vanzelf bij vrijmaking van een voorheen gemonopoliseerde sector? Aan de hand van hun boek over toetreding in de telecommunicatiesector illustreren De Bijl en Peitz duidelijk dat liberalisering geen voldoende voorwaarde is voor de totstandkoming van concurrentie. De auteurs nemen de mogelijkheden van de regulator onder de loep om concurrentie te introduceren in de markt voor telecommunicatie. In het bijzonder besteden ze uitgebreid aandacht aan de mogelijke baten van 'asymmetrische' regelgeving. De regulator zal hiervoor enkel de voormalige monopolist een aantal vrijheden ontnemen, zoals de hoogte van de toegangsprijs tot zijn netwerk of het vastleggen van een aantal finale prijzen. Hierdoor krijgen toetreders op tijdelijke basis een voorkeursbehandeling om zo mogelijk mededinging aan te zwengelen. De Bijl en Peitz vullen met hun boek een leemte aan in de bestaande literatuur over concurrentie in de telecomsector door (i) toetreding tot een

immature telecommarkt expliciet te modelleren, (ii) bestaande algemene inzichten uit de recente literatuur toe te passen op specifieke situaties, en (iii) concrete maatregelen die regulators nemen gedetailleerd uit te werken en te simuleren. De auteurs bewijzen beleidsmakers in de sector een dienst door de effecten van opgelegde interconnectieprijzen en maximumprijzen op winsten en marktaandelen expliciet te simuleren. Ze doen daarbij een beroep op speltheoretische inzichten en bestaande modellen uit het domein van de industriële organisatie, waardoor ze aardig illustreren dat economische theorie bruikbaar is als input voor economisch beleid.

Na een inleiding en een technisch hoofdstuk over telecommunicatie vormen de hoofdstukken 3 tot 8 de kern van het werk. Het basismodel bestaat uit twee operatoren met een bestaand netwerk en klantenbestand. Simulaties tonen dan aan wat de effecten zijn van symmetrische en asymmetrische interconnectieprijzen op eindprijzen, marktaandelen, winstniveaus en consumentensurplus. De verschillende hoofdstukken die volgen op het basismodel, behandelen telkens een andere bestaande toetredingsvorm. Hoofdstuk 5 behandelt toetreding in de vorm van 'local loop unbundling' en 'carrier-select'. De huurprijs van het netwerk van de voormalige monopolist is dan een additionele bron van mogelijke regelgeving die opgenomen wordt in het basismodel. De

auteurs simuleren ook de effecten van regelgeving op de prikkels van de toetreders om zelf een fysisch netwerk te bouwen. Hoofdstuk 6 vergelijkt verschillende prijsstrategieën zoals tweeledige tarieven (abonnementsgeld en prijs per tijds-eenheid), uniforme tarieven (geen abonnementsgeld), vlakke tarieven (alleen abonnementsgeld) en tarieven die verschillen naar gelang van de identiteit van het netwerk van de opgeroepene. Hoofdstuk 7 en 8 behandelen de effecten van marktsegmentatie (residentieel en businesssegment). Het boek besteedt ook uitgebreid aandacht aan de gebruikte simulatietechnieken die ontwikkeld werden via Mathematica.

Dit boek is niet alleen bedoeld voor onderzoekers maar vooral voor beleidsmakers in het domein van regelgeving en mededingingsbeleid. De auteurs tonen aan dat regelgeving een ernstige beleidsvorm is, waar enkel goed gefundeerde beslissingen garant staan voor een succesvolle transitie naar voldoende marktwerking.

Jan Bouckaert

Analytical Transport Economics

Jacob B. Polak en Arnold Heertje, eds., *Analytical Transport Economics: An International Perspective* (Reeks "Transport Economics, Management and Policy") Cheltenham, VK / Northampton, VS, Edward Elgar, 2001, xx + 418 blz. - Prijs: 75 GBP

ISBN 1-85898-786-5

Tussen 1993 en 2000 werd het handboek *Transport Economics* van professor Ken Button wereldwijd als het

meest verspreide gelauwerd. Na 2000 werden een aantal nieuwe Engelstalige handboeken over vervoerseconomie gepubliceerd, o.a. het boek van prof. Blauwens e.a. In al die gevallen was het de bedoeling een handboek op de markt te brengen dat vanuit een wetenschappelijke invalshoek het volledige veld van de vervoerseconomie bestrijkt.

Daarnaast kwamen ook een aantal goede aanvullende werken op de markt, waarbij meestal een aantal papers worden samengebracht rond een bepaald deelaspect. Deze boeken kunnen als complementair met de handboeken vervoerseconomie worden beschouwd.

Het voorliggende boek is van dit laatste een kwaliteitsvol voorbeeld. Een aantal interessante bijdragen werden bij elkaar gebracht. Het geheel is aan elkaar geschreven door middel van een zeer interessante inleiding van professor Jaap Polak. Daarbij wordt gemotiveerd waarom de bijdragen worden onderverdeeld in een viertal blokken: de huishoudens en de vervoermarkten; de infrastructuur; de vervoerpolitiek; een aantal gevalstudies.

Al bij al is dit dus een interessant werk, duidelijk een stuk beter dan een eerdere versie van dit boek, die jaren geleden (weliswaar onder een andere titel) verscheen. We veroorloven ons wel een aantal bedenkingen te formuleren. Naast een zeer goed hoofdstuk over de vraag naar vervoer verwacht de lezer ook een hoofdstuk over het aanbod en de kostenstructuur. Dat ontbreekt. Het boek is ook nogal eenzijdig op huishoudens en dus passagiersvervoer gericht. Vrachtvervoer als zodanig komt onvoldoende aan bod. De lezer krijgt ook de indruk dat de drie

gevalstudies weliswaar interessant zijn, maar zonder veel lijn werden toegevoegd.

Samengevat: het lezen van dit boek kan worden aangeraden. Men zal duidelijk de hand van professor Jaap Polak herkennen, een man voor wie in de wereld van de vervoerseconomie veel waardering bestaat.

Eddy Van de Voorde

The Economics of Harmonizing European Law

Alain Marciano en Jean-Michel Josselin, eds., *The Economics of Harmonizing European Law* (New Horizons in Law and Economics) Cheltenham, VK / Northampton, VS, Edward Elgar, 2002, ix + 268 blz. - Prijs: 59,95 GBP
ISBN 1-84064-608-X

In mei 2000 had aan de Universiteit van Corsica een conferentie plaats over een 'Law and Economics'-benadering van de harmonisering en constitutionalisering van de Europese wetgeving. In dit boek wordt een selectie van de conferentiebijdragen gepresenteerd, gegroepeerd in drie delen: concurrentie en harmonisering, harmonisering in de praktijk, en competitieve democratie in Europa. Twintig Europese auteurs waren hiervoor nodig, waaronder de bekende Backhaus, Faure, Frey en 'onze' Roger Van den Bergh, die het in het eerste hoofdstuk over de markten van wetgeving heeft ("Even though competition lawyers tend to like competition, they often disfavour competition between competition laws.") en de respectieve voordelen van decentralisatie en harmonisering o.m. marktanalytisch

bekijkt.

De meeste andere papers uit de delen 1 en 2 behandelen binnen dit kader bepaalde deelaspecten: privaatrecht, legistische cultuur, coëxistentie van verschillende rechtssystemen, publiek zee- en luchtvervoer in Corsica als voorbeeld van de convergentie van het Franse en Europese concept van openbare dienstverlening, harmonisering van de vervolgingsregels, productaansprakelijkheid, lesbevoegdheid, interregionale samenwerking.

De bijdragen uit deel 3 zijn meer beschouwend: variatie versus harmonisering, de uitbreiding van de EU, het Europees publiek recht. Ze zijn zeker interessant, ook al omdat een aantal ervan ons, economen, inzicht verschaffen in de wijze waarop juristen die zeggen 'aan economie te doen' redeneren en schrijven: meestal zeer literair, nauwelijks een formule, geen formele analyse, en helemaal geen ernstig empirisch werk. In de titel van het vakgebied 'Law and Economics' staat 'Law' blijkbaar niet voor niets op de eerste plaats.

Marc Jegers

From Crisis to Growth in Africa?

Mats Lundahl, ed., *From Crisis to Growth in Africa?* (Routledge studies in development economics, 24) Londen/New York, Routledge, 2001, xv + 284 blz. - Prijs: 55 GBP
ISBN 0-415-25417-5

Het centrale thema van deze reader is de economische groei in Afrika. De aandacht gaat vooral uit naar de structurele aanpassingsprogramma's die in diverse Afrikaanse lan-

den werden opgezet om economische groei mogelijk te maken.

Het eerste deel analyseert een aantal landen die er nog niet in geslaagd zijn de noodzakelijke groeiprogramma's op te starten. Meestal zijn dit landen met een historiek van gewapende conflicten: Angola, Guinee-Bissau, Ethiopië en Eritrea, enz.

Het tweede deel behandelt een groep landen die de vereiste hervormingen al wel hebben opgestart, maar bij de implementatie aanzienlijke moeilijkheden hebben ondervonden. Deze groep omvat landen als Kenia, Zambia, Tanzania, Mozambique, Zimbabwe.

Landen zoals Zuid-Afrika, die er wel in geslaagd zijn de eerste aanpassingsfase te overstijgen, vormen het voorwerp van de analyse in het derde deel.

De focus is in hoofdzaak macro-economisch, maar het boek is toch ook verteerbaar voor niet-economen.

De boodschap van het werk is duidelijk: zonder volgehouden politieke stabiliteit zijn economische groeiprogramma's onmogelijk. De kracht van dit boek ligt vooral in de uitstekende analyse van de pijnlijke groei-processen die vele Afrikaanse landen doormaken, en niet in de ultieme actualiteit. De politieke situatie in Afrika evolueert dermate snel dat de lezer zelf de nodige updates zal moeten uitvoeren. Denk onder meer aan de desastreuze landhervormingen in Zimbabwe, het vredesakkoord in Angola enz.

Paul Roosens

Rethinking Performance Measurement

Marshall W. Meyer, *Rethinking Performance Measurement: Beyond the Balanced Scorecard*

Cambridge, Cambridge University Press, 2002, xiv + 202 blz. - Prijs: 25 GBP
ISBN 0-521-81243-7

De prestaties van een organisatie meten, bewaken en voorspellen behoort tot de belangrijkste opdrachten van management. Dit vakgebied heeft een nieuwe impuls gekregen met de publicaties van Kaplan en Norton (1992, 1996), en het is dan ook hier dat Meyer naar teruggrijpt. Tevens refereert hij aan 'activity based costing', wat vele ondernemingen op een succesvolle manier heeft geholpen om de kosten te beheersen. Vertrekkend van deze twee pijlers, formuleert Meyer de idee om te komen tot 'ABPA' of 'activity based performance analysis'. Dit laatste "vertaalt bijna alles wat de onderneming doet naar de bottom-line resultaten" (blz. 113), met als basisidee dat kostenbeheersing slechts één helft van het plaatje bevat, en dat daarnaast, zoals ook in de Balanced Scorecard geambieerd wordt, de inkomstenimpact van de activiteiten centraal moet staan.

In tegenstelling tot sommige verwante publicaties, die voortborduren op de ideeën in *The Balanced Scorecard*, bevat dit werk geen lijstjes met maatstaven en aanvullingen, maar het is wel een vlot geschreven en, alles bij elkaar leuk leesbare, inleiding tot de basisprincipes van prestatiemeting in organisaties.

De inleiding stelt de recente overheersing van de 'balanced scorecard' in dit domein vast ("one of the most

important management ideas in the last seventy-five years", blz. 2) en de redenen voor het succes ervan. Daarna worden de fundamentele moeilijkheden inzake prestatiemeting besproken, onder de titel "Waarom prestatimaatstaven zo slecht zijn". Dit leidt tot het formuleren van de doelstellingen van prestatiemeting, met als meest voor de hand liggende: compensatie, motivatie, evaluatie, voorspelling en vergelijking. Dit gedeelte wordt afgesloten met de bespreking van vier basistypes van prestatiemeting: markt, financieel, niet-financieel en kostenmeting.

In het tweede hoofdstuk bespreekt de auteur een belangrijk probleem: prestatimaatstaven verliezen na verloop van tijd hun discriminerend vermogen, doordat de spreiding in de metingen geleidelijk verdwijnt, onder meer omdat de maatstaven zelf als surrogaatdoelstellingen voor de organisatie gaan gelden ("perverse learning").

Hoofdstuk 3 bespreekt enkele praktijkgevallen in verband met de implementatie en toepassing van de 'balanced scorecard', en besluit dat het om een aantrekkelijk maar moeilijk implementeerbaar concept gaat. In hoofdstuk 4 komt de auteur tot de kernboodschap: 'activity based performance measure' (ABPA), met als centraal element een verschuiving

van de focus van 'cost drivers' naar 'revenue drivers'.

Het boekje sluit af met twee hoofdstukken: "leren door middel van ABPA" en "managing en strategieformulering met ABPA". De auteur vermijdt 'how to do' of een kookboekbehandeling, maar blijft hier dan ook enigszins op de vlakte.

Samenvattend: dit boek geeft een goed leesbare, inleidende behandeling tot prestatiemeting, aansluitend bij de 'balanced scorecard'. De centrale idee, namelijk winstgevendheidsanalyse als hoeksteen van prestatiemeting, is wellicht niet zo origineel als wordt voorgesteld, maar dit is, zoals gezegd, een boek dat nuttig gebruikt kan worden als aanvullende literatuur. Wellicht is het een verdienste om de verschillende invalshoeken in deze context dichter bij elkaar te brengen, en is een kritische noot rond de 'balanced scorecard' ook nuttig.

Referenties

Robert S. Kaplan en David P. Norton, "The Balanced Scorecard: Measures that Drive Performance", *Harvard Business Review*, 1992.

Robert S. Kaplan en David P. Norton, *The Balanced Scorecard: Translating Strategy into Action*, Boston, Harvard Business School Press, 1996.

Marcel Weverbergh